

Аналіз проблем дистанційного навчання за допомогою побудови дерева проблем

Анна Алієва, студент. Микита Верба, студент. Кухарук Михайло, студент. Олена Горда, к.т.н., доцент

Київський національний університет будівництва і архітектури, Київ, Україна

АНОТАЦІЯ

В даній статті було розглянуто проблематику впровадження дистанційного навчання. Детально проаналізовано предметну область: задачі процесу навчання, функції навчальних закладів. Порівняно позитивні та негативні риси різних форм навчання, обґрунтування необхідності зміни підходу до організації навчання. Класифіковано проблеми дистанційного навчання за різними критеріями для побудови дерева проблем.

Ключові слова: дистанційне навчання, дерево проблем, класифікація проблем, форма навчання, навчальний процес.

1. ВСТУП

В умовах широкого впровадження інформаційних технологій, особливо в сучасних умовах карантину, дистанційне навчання набуває актуальності. Проте питання готовності спільноти до такого режиму роботи, його ефективність та якість залишаються неоціненими.

2. МЕТА РОБОТИ

Необхідно провести дослідження проблеми з точки зору причин, які впливають на якість процесу та результатів навчання, та їх наслідки. Результати аналізу можуть бути підставою для вироблення рішень з покращення навчального процесу.

3. ЗАДАЧІ ПРОЦЕСУ НАВЧАННЯ

Навчальні заклади надають систему знань у вигляді робочих планів і також визначають необхідний обсяг інформації для виконання своєї основної задачі – навчання, і забезпечують процес викладачами. Опишемо функції складових освітнього процесу.

3.1. Функції школи

Школа є важливим навчальним закладом, оскільки надає базові знання та навички, що пізніше використовуються при навчанні у ВНЗ для поглиблення знань в певній предметній області. Основна задача даного освітнього закладу – сформулювати сучасний науковий світогляд учня.

3.2. Функції вищого навчального закладу

Задача технікумів та ВНЗ – сформулювати систему знань для подальшої професійної діяльності та проведення наукових досліджень. ВНЗ повинен надати студентам ряд сформованих дисциплін з визначенням обсягом та забезпечити їх викладання кваліфікованими працівниками зі сфери освіти.

3.3. Функції викладача

Викладач – це джерело знань, його роль в освітньому процесі ключова. Він виконує функції, що сприяють засвоєнню та закріпленню знань (підказки, відповіді на запитання, консультації та інше). Разом з цим, викладач

допомагає організувати роботу, навчає грамотно працювати з джерелами інформації різного типу, а саме, підготувати до самостійної роботи.

4. ОЧНА ТА ДИСТАНЦІЙНА ФОРМИ НАВЧАННЯ

Забезпечення навчального процесу відбувається у вигляді заочної, очної та дистанційної форми навчання, але зараз, через епідеміологічний стан у світі, остання стала домінантною формою. З одного боку, це розвантажує навчальний процес, оскільки зникає необхідність щоденних переміщень, контактування з людьми, в наслідок цього з'являється більше вільного часу на сон та інші необхідні речі, що позитивно впливає на здоров'я та продуктивність учасників навчального процесу.

Це досягається завдяки добре організованому дистанційному навчанню [1], але в наших реаліях такий підхід має ряд значних проблем, що сильно впливає на його якість. Очне навчання неможливо повністю замінити, оскільки воно забезпечує безпосереднє спілкування та більш персоніфікований підхід, ніж дистанційне, тому досягти балансу можна змішавши їх, наприклад у вигляді дистанційних лекцій та очних практичних і лабораторних занять.

Очні заняття є дуже важливими. Самостійне заняття вдома ефективне лише за умови існування необхідної бази знань у студента або учня та навичок самоорганізації. Більш того, деякі види занять неможливо провести в дистанційній формі, не кажучи вже про їх ефективність. Наприклад, експерименти в області хімії в домашніх умовах можуть бути небезпечними й потребують нагляду вчителя.

5. КЛАСИФІКАЦІЯ ПРОБЛЕМ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Від правильної організації дистанційного навчання, залежить успіх даного підходу [2]. Будемо аналізувати проблему з позиції системи «студент (учень) – викладач (вчитель)». В якості зовнішнього середовища виділяємо існування необхідної технічної підтримки в межах країни та окремих регіонів та чинного законодавства у сфері освіти. Для аналізу системи доцільно застосовувати підхід заснований на побудові дерева проблем (рис.1), яке враховує зв'язки типу причина – наслідок.

Виконаємо класифікацію проблем: причини та наслідки можна класифікувати за деякими параметрами, зокрема

масштаб впливу. Розділяють причини глобальні (в межах країни), середнього масштабу (на рівні навчального закладу) та локальні, що стосуються самих учасників навчального процесу. Наслідки також можна поділити за цим критерієм, проте локальний рівень матиме назву персональний, і стосується кожного окремо.

Класифікуючи систему відносно її структури, компонентів і функцій, можемо виділити причини, що зумовлені зовнішнім середовищем, організаційні проблеми (планування ефективного розкладу занять) та методичні (матеріал необхідно деталізувати для кращого пояснення, але при цьому не перенаситити інформацією учнів).

Дерево проблем (рис. 1) включає наведену вище класифікацію за структурою, але в якості частини області організаційної проблематики з причинами та наслідками різного масштабу. Також існує проблемна область технічного забезпечення як тих, хто навчає, так і тих, хто навчається, про що також важливо сказати. Не кожен викладач ВНЗ чи вчитель у школі забезпечений власними технічними засобами, що б дозволили безперешкодно проводити заняття.

Більш локальна проблемна область стосується комунікації. Досить незручно спілкуватись викладачам зі студентами в дистанційному режимі. Це унеможливорює надання швидких і змістовних консультацій кожному охочому. На процес роз'яснення незрозумілої теми витрачається значно більше часу та нервових клітин. Звідси ми маємо важливий та небезпечний наслідок у вигляді перевтоми. Хронічна перевтома матиме негативний вплив на психічне та фізичне здоров'я.

6. ВИСНОВОК

У сучасних умовах, щоб перейти на дистанційну форму навчання, необхідно спочатку модифікувати її [3]:

- організувати частину занять в очному форматі;
- провести належну підготовку викладацького складу, допомогти їм організувати роботу в єдиній платформі для всього навчального закладу;

- забезпечити технічним обладнанням тих, хто потребує, для комфортного навчального процесу;

- створити розклад, що був би адаптований під гібридну систему і не перенапружував. Також, доцільно зменшити час, що виділяється на лекційне заняття, через значно пришвидшене викладання матеріалу, а час на практичні заняття краще навпаки збільшити – таким чином студенти зможуть взаємодіяти з викладачами й виконувати більше завдань в аудиторії.

Якщо не буде проведено ряд організаційних робіт з розв'язання проблем дистанційної освіти, це загрожуватиме значними наслідками, основними з яких є:

- зниження якості освіти;
- зменшення кількості кваліфікованих спеціалістів різних сфер;
- погіршення рейтингів вищих навчальних закладів, як наслідок попередніх двох пунктів;
- як наслідок тривалого сидіння перед монітором комп'ютера відбувається зниження здоров'я людини, внаслідок перевтоми, перевантаження опорно-рухового апарату організму, загрози погіршення зору, набору надмірної ваги та ін.;
- тривале перебування вдома також впливає на психоемоційний стан людини, через низьку кількість соціальної взаємодії.

Список літератури

- [1] Bullen, M. 'Distance Education & Technology Continuing Studies' 1996.
- [2] Зайченко, Т.П. Основы дистанционного обучения: Теоретико-практический базис Текст.: Учеб. пособие / Т.П. Зайченко. — СПб.: Изд-во РГПУ им. А.И. Герцена, 2004. 167 с.
- [3] Шабанов, А.Г. Дистанционное обучение в условиях непрерывного образования: проблемы и перспективы развития Текст. / А.Г. Шабанов // Инновации в образовании. М. : Изд-во 2009. - № 10.

